

Svešumā lauztī liktiņi (Jāņa Būmaņa atmiņis)

(Turpinājums. Sākums 60. numurā)

Vagonā sōkam īpazeitīs, nu kurīnes kotrs nōkam, jo visi bejom salaseiti un arastāti Viļānu aprīņķī¹. As un mōsa Helēna turējamiš kūpā ar Donatu Laizānu, ķurs beja apcētynots skūlā, jam beja leidze tikai skūlys sūma ar skūlys grōmateņom. Sōkūt nu aresta breiža leidz izbraukšonai iz Krīveju (26.03. līdz 30.03 vokoram) nikōdus produktus myusim nadeve, vīncīgi apserga pavadeibā varēja tī pēc yudīņa. Naktī nu 28. uz 29. martu myusu vagonu pīkabynoja lokomotīvei un braucem tōlōk. Nu reita radzam, ka asam Rēzeknis-II stacejā, un myusu vagonam pīkabynōti veļ 3 vagoni nu Bolvim un 2 nu Daugavpils.

Dinas laikā ar karaveiru atsaucēbu man izadevēs sazynōtīs ar sovu skūlas draugu Antonu Grozu, jys strōdōja Sakstagola MTS par agronomu. Jam pastōsteju, ka asam ar mōseņu Helēnu arastāti. Myus syta prūjom un ka mums vagons stōv Rēzeknes II stacejā. Pēc 3 stundem atbrauce Antons. Jis atveda 3 kukuļus maizis un īdeve vēļ 75 rubli naudys.

Pa šū laiku beja nūsamaiejusēs arastātū apsardze un jū komandirs myusim atļōvc parunōtīs tikai 10 minūtīs. Obi ar asorom acīs šķeiramīs iz myužu². As dūmōju, ka nu izsyutejuma naatsagrīfīsūs, bet iznōce pavysam cytōdi. Asūt komandējumā Boltkrīvejā (1978), eju "cimūs" pi Antona, apmeklēju jō atdusys vītu, nūlīku zīdus un nūskaitu pōtorus.

...Vysu dynu nūstōvējom. Naktī tyka savōkts, papyldys, pēdejaīs 33. izsyutamū ešalons Nr.97383 ar 62 preču vagonim. Izsyutamū cylvāki salaseiti gondreiž nu vysim Latvijas aprīņķim. Ešalona pīrīkšnišs kapteins Trojans. Nu Rēzeknis ešalons izbrauce 30.03., pulkstyns 10.08³. Braucūt garom Ludzai izmatu vēstuleiti, kuru adresāts nasajēme. Braucūt pōri rubežai vagonīs dzīdōjam myusu tautys patriotiskōs dzīsmes. Sīvītes skaiteja lyugšonys. Krīvejā, pyrms Sebežys, mozā stacejā tyka vilcīns apturāts un myus izlaide ōrā nu vagonim lai kotrs kōrtotu sovas

vajadzeibys. Apkōrt beja bruņoti karaveiri. Bejom spīsti kōrtōtīs vaci, jaunī, sīvītes, veirīši un bārni vins ūtram blokus. Mums beja lels kauns, bet cylvāks pi vysa pīrūn. Vysōs apstōšonōs vītōs beja radzamas

Gimene pie A.Grozas zārka Brestā (no labās): tēvs Pēteris, māsa Anna, brālīs Pēteris, Dominiks Ližbovskis (2.07.1951.)

cylvāku atstotys (piramidys).Tō vysu ceļu leidz gola punktam Omskas piļsatai.

Braucūt caur vagonu lūdzenim apbreinōjam Krīvejas nabadzeibu, pūstožu. Pymū reizi īraudzejom rogovōs ījyugtu gūvi. Velikajys piļsātā (tys beja caturtōs dīnas vālā vokorā nu arasta breiža) nu kotra vagona pa 2 cylvāki ar spainim pymū reizi gōjom pēc zupys un maizīs. Zupa beja nagaršeiga, šķīdra, gondreiž naādama. Formas rupmaizi sajēmē pa 500 gr iz cylvāka.

As beju pīrakstejys vairōkys vēstuleitis, tōs īdevu povōrei un lyudzu īmest tōs postā. Kō vālōk nūskaidrōju, adresāti tōs beja sajāmuši.

Naktī ībraucem Belogojys stacejā (kur vilcīni ībrauce vīnā laikā) Moskova-Leningrada un ūtrōdi. Nu vīna Valmīras vagona myusu ešalona, sīvīte un jauneklīs, vōrdā Licītīs, beja nūpērkuši biletis iz Moskovys-Lenigradas vilcīni, bet īkupuši pretejā vilcīni.

(Turpinājums 12. lpp.)

Svešumā lauztī liktiņi (Jāņa Būmaņa atmiņis)

(Sākums 11. lpp.)

Tur jūs nūcēre ēckisti un atveda iz myusu ešalonu un 5 dīnas paturēja cytā vagonā, pēc tam palaide iz sovu vagonu.

Nu Belogojys tōļōk myusu vilcīni pagrīze iz zīmelim un pa zīmeļu ceļu (apbraucem Moskovu) myus vede leidz Urālīm un tōlōk. Pa ceļam reizi dīnā deve zupu un nadaudz maizis.

Sverdlovskas preču stacejā nūstōvējam vysu dīnu. Myus vede iz pērti, beja jōit pōri daudzom dzeļceļa slīdem. Ejūt saskaiteju 25 ešalonus ar izsyuteitajim un ari ar cītumnīkim, kurus ļūti stingri apsergōja. Tū vilcīnu golūs beja uzstōdeiti lūžmetēji, un varēja redzēt, ka tim vagonim nu apokšas pōrbaudeja vagonu greidys. Pa jumtim beja nūstīpti telefonu vodi. Myusim blokus stōvēja Leitovīšu ešalona vagoni. Tajūs pōrsvorā beja bārni, sīvītīs un veči.

Pērti myusu apgērbūs pa pīdurkņem pyute pulveri un vysys drēbes karsēja. Yudīns beja sylts, bet pērtī beja vāss, nikaida kōrteiga mozgōšonos naiznōce. Pēc veirīšim vede iz pērti sīvītīs. Braucīns caur Urālu kolnīm beja naradzāti interesants, jo pa ceļu beja jobrauc caur tunelim. Braucūt leidz Urālu kolnīm beja radzami meži, pūri, atsevīškōs vītōs pa kaidai krīvu sādžai. Vysys mōjenis izskatejōs nūplukušys palākas. Pyrms Urālīm vīnā stacejā beja sadzeits ļūti daudz tvaika lokomotīves.

Aiz Urālu kolnīm dīnom beja radzami snīga klajumi. Vītōm beja radzamas sādžys, kur mōjenis gryuši beja īraudzeit, jo tom ōrpuse nūsmārāta ar boltīm mōlim-kaolīnu. Vīneigi iz lūpu stōvvītōm samasta lūpbareiba, tei beja labi saradzama iz boltō snīga klajuma.

Omskā ībraucam 9. aprīlī. Tur myusim izdeve sausū pōrtykas davu 3 dīnom. Leidz vokoram myusu vagonu un daudzus cytus izlōdēja kravys automašinēs. Kotrā mašinā pa 2 sorkonarmīši ar šautinē un durklīm golā. Braucem vysu nakti 100 km pa lrtīšas upis lobū krostu iz dīnvydu pusi. Preti brauce milzeiga automašīnu kolona, kura beja aizvadusi iz Molotoves rajona centru izsyuteitūs nu īpīrīkšejo ešalona -- kurzemnīkus. Naktīs beja auksta, cīši solom. Braucam pa ceļu, kur tō plotums vītōm sasnēdze ap symtu metru. Iznōce braukt cauri vairōkom sādžom. Skotīm rōdējōs ļūti bēdeigys nabadzeigys ainovys. Mōjis nūlaistys, nakūptys, iz mōju jumtim škurstiņa vītā vairokī vaci spaini un kotli. Vysur vārojoma

nabadzeiba, nasakūpteiba. Ībraucūt Molotovys rajona centrā, ap pulkstyns 8-nim myus pīvede pi kultūras noma un preti asūšai vyduskūlai. Skūla beja slāgta. Obōs ākōs izvītōti īpīrīkš atvastī. Mes ar sovom montom izavītōjam iz laukuma storp obom mōjom. Gaidejom tōlōkūs nūtykumus. Izsyuteitūs ļence ļūti daudzī Molotovas īdzeivotōji. Mēs vīns ūtru breidyņojom lai kotrs sorgoj sovys montys. Mes, nōkūši „vergi”, prōtōjam, kū mums līks darcit, jo šai apkōrtņē ir tikai ploša stepe ar mozom birtalom. As gōju pa īlu un vaicōju vairōkom sīvītem, kaidys saimnīceibys ir rajonā. Atbilde beja, ka asūt tikai kolhozi, MTS un Zagotzerno un citi ryupali. Tod nūpraseju, kuri ir lobōkī, kuri slyktōkī kolhozi. Nūskaidrōju tū atrošonōs vītys un iz kuru pusi un cik tōli tī atsarun nu rajona centra. Vysas jautōtys sīvītes nūsauce kolhozu „Jautrō dzeive” «Вечная жизнь». Ap 11.00 dīnā sabrauce „vergturi” - kolhozu pīrīkšniķi un brigaderi, i sōka sarunōt sev lobōkūs „vergus”—jaunōkus, styprōkus. Vacī un ģimēnis ar bārnim nī vīnam nav vajadzeigi. Tūmār komendantī kotram pīrīkšnikam pīspīde jimt ari ģimēnis ar bārnim un dorba naspējeigas ģimēnis. Iz kolhozu „Jautrō dzeive” tyka savervāti 27 cylvāki nu 11 ģimēnem. Myusu sarunotais kolhozs atsarodōs ap 20 km attōlumā nu rajona centra. Kaut kolhozs skaitejōs vīns nu lobōkajim, tūmār atbraukuši kolhoznīķi pēc mums pakaļ izskatejōs ļūti nūžalōjami, palāki, seika auguma, pupaikōs gārbtī cylvāki. Jī atbrauce ar vairōkim rotīm, orem -- „bričkom”, kurōs ījyugti 2 vērši. Ap pusceļu myusus sagaideja citi kohoznīķi ar zirgim, ījyugtim rogovōs. Sādžā ībraucem ap 9.00 vokorā, pīlneigā timsā. Braucūt sādžā, braucem kai pa jyuras vīļnim, jo storp sādžys mōjom beja sadzeitys milzeigys snīga kuponys.

Vokorā myus sadaleja pa mōjom, un mums pīteice, ka reitā breivdīna, varūt atsapyust nu tōļō ceļa un īsakōrtōtīs

Mani un mōsu nūvītōja vīnā mōjeņā, kur dzeivōja saimīneica ar meitu, dāls asūt armejā. Storp cytu, saimīneicys dāls vosorā beja atbraucs atvalīnōjumā. Kotru dīnu jys gulēja, bet vokorā slaistejōs pa sādžas īlu, demostrejtūt sovu krīvu „kazačoka”dejošonas mōkslu, lācūt ļūti augsti.

(Turpinājums sekos)

Jānis Būmanis, 18.02.2009.g.

(Publicējot tekstus latgaļu valodā, saglabāta autoru rakstība. „G.T.”)

¹ Izsyuteiti nu Atašni pog, Būmanī 2 c., Borkovys pog 10 c. t.sk Leimane - 1c. nu Murmastīnis, Krasovski - 2 c. nu Kalngalim, Ikaunieki - 4c. nu Aizkōrkklīs, Zepi - 2 c. nu Vacumnīkim, Martynova - 1c. nu Aiztītīs, nu Gaigolovas pog. 8 c. t. sk. Laizāns - 1c. nu Idenis, Drebecnīka - 1c. nu Bernānim, Volks - 2 c. nu Naglīm, Kazāks - 1 nu Teirumnīkim, Ībedeva - 3 c. t. sk. Belasovs Jezups, sorkonarmīts, breivpōrteigi brauce leidza sovai sīvai nu Karitānim; nu Gaļānu pog Pastaru c. Saimīnīki 3 c.; nu Stērnīs pog. Cīmatnīkim Indāni - 5 c.; nu Viļānu pog 18 c. Ladusāni - 23 nu Lauzenīkim, Akseņova - 1 c. un Jermolajeva - 3 c. nu Pluskovys; Seikstuli - 5 c. un Nagle - 1c. nu Bryucim, Kozlovskis - 1 c. nu Ornicānim, Daģe - 4 c. nu Sokolkim.

²Antons Groza tymā laikā strōdōja Sakstagolas MTS par agronomu. Jū 1951. godā īsauc sorkonajā armējā. Dīnasta laikā, Brestas garnizonā rūkūt Brestas cītīkšņa kazemātus, 13 karaveiri tika gruvešīs aprokti, tai skaitā i mums draugs. Visi tika apglōbōti Brestas karaveiru kopūs 1951. goda jūlā mēnesī. Asūt dīnasta komandējumā 1978. g. rudenī Boltkrīvejā, apmeklēju Antona atdusas vietu, nūlyku zīdepus un nūskaitēju Tāvreizē.

³Latvijas iekšlietu ministra A. Eglīša 24. aprīļa ziņojums Maskavai: "Par LPSR IM paveikto darbu saskaņā ar PSRS IM pavēli Nr. 00225 - 1949.g."